

«Το Ισραήλ έχει διαπράξει γενοκτονία εις βάρος των Παλαιστινίων στη Λωρίδα της Γάζας». Με αυτόν τον τρόπο εκκινεί η παρουσίαση της τελευταίας έκθεσης της Ειδικής Επιτροπής του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών («ΟΗΕ») εντεταλμένης για την κατάσταση στα Κατεχόμενα Παλαιστινιακά Εδάφη και στο Ισραήλ.

Το πόρισμα της Επιτροπής εξηγεί ότι σύμφωνα με τη Συνθήκη της Γενεύης του 1948 για την Πρόληψη και Τιμωρία του Εγκλήματος της Γενοκτονίας, το Ισραήλ πρέπει να καταστεί υπόλογο για τις ειδικότερες εκφάνσεις της γενοκτονίας, δηλαδή για τα εγκλήματα της θανάτωσης, πρόκλησης σοβαρής σωματικής και ψυχικής βλάβης, την εκούσια δημιουργία συνθηκών που οδηγούν στην καταστροφή του Παλαιστινιακού λαού, καθώς και για την επιβολή μέτρων που στοχεύουν στον περιορισμό των γεννήσεων. Η Επιτροπή κατέληξε στο παραπάνω πόρισμα αφού συνέλεξε και επεξεργάστηκε σχετικό υλικό από την 7η Οκτωβρίου 2023 και ύστερα, ενώ πρότεινε την παραπομπή του προέδρου Χέρτσογκ, του πρωθυπουργού Νετανιάχου και του τέως υπουργού Αμυνας Γκαλάντ ενώπιον του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου.

Το πόρισμα της Επιτροπής θεμελιώνεται σε στοιχεία που αφορούν τόσο στην πραγματική εκπλήρωση της αντικειμενικής υπόστασης της γενοκτονίας, όσο και στη συνδρομή του ειδικού και συγκεκριμένου δόλου που απαιτείται για την τέλεση «γενοκτονικών πράξεων» όπως επιβάλλει το υποκειμενικό στοιχείο του ορισμένου εγκλήματος.

I. Αντικειμενική Υπόσταση του Εγκλήματος της Γενοκτονίας

Έστω ότι ένας εξωτερικός παρατηρητής που δεν γνωρίζει τίποτα για το Παλαιστινιακό ζήτημα και για το Ισραήλ διάβαζε την Έκθεση της Επιτροπής προκειμένου να κατανοήσει τις καταβολές της σημερινής σύγκρουσης και τις ιδιαίτερες νομικές αποχρώσεις. Με βάση το πόρισμα που υιοθετείται, θα αποκτούσε την παρακάτω εικόνα: το Ισραήλ δεν βρίσκεται σε πόλεμο με έναν εχθρό που υπόσχεται και δουλεύει για την παύση της ύπαρξής του αλλά έχει ξεκινήσει μια απρόκλητη εκστρατεία ολικής εξάλειψης του Παλαιστινιακού λαού ξεκινώντας από τις γυναίκες και τα παιδιά, η Χαμάς δεν διαδραματίζει κανέναν ουσιαστικό ρόλο στα τεκταινόμενα και η δεκαεπταετής στρατιωτική της ενίσχυση και προετοιμασία για τον σημερινό πόλεμο είναι αδιάφορη, η πλέον αναγνωρισμένη στρατηγική χρήσης του Παλαιστινιακού λαού ως ανθρώπινες ασπίδες για τη συνέχιση του αντάρτικου με την ταυτόχρονη μεγιστοποίηση των θυμάτων είναι και αυτά αδιάφορα στοιχεία στην κρίση της Επιτροπής.

Ακόμα πιο χαρακτηριστική, ωστόσο, είναι η παρασιώπηση της πραγματικότητας των ομήρων, και της μακράς κράτησης τους με σκοπό τη συνέχιση της σύγκρουσης, καθώς και της εύκολης αποσιώπησης των καταγγελιών περί βασανισμού, βιασμών και άλλων σοβαρών παραβιάσεων. Η σιωπή αυτή ενισχύει την εσφαλμένη εντύπωση ότι για το σύνολο των δεινών στη Γάζα ευθύνεται αποκλειστικά το Ισραήλ και η οποιαδήποτε (μικρή) αναφορά γίνεται στους συνολικά 255 ομήρους στη Γάζα από την 7η Οκτωβρίου 2023 συνέχεται μόνο με τον ευθέως διατυπώμενη στρατηγική της Ισραηλινής κυβέρνησης να εξασφαλίσει την επιστροφή τους. Η κρίση της Επιτροπής δεν επηρεάζεται καθόλου από την παράμετρο των ομήρων.

Με άλλα λόγια, το αφήγημα είναι απλό και περιγράφει ευθαρσώς μια εκστρατεία γενοκτονίας όπου ο πόλεμος και η απάνθρωπη κράτηση και βασανισμός των ομήρων αναγνωρίζονται μόνο ως δήθεν προπαγάνδα από το Ισραήλ για να υποκρύψει την γενοκτονική του διάθεση. Η Επιτροπή ξεκινά από το δεδομένο ότι το Ισραήλ διαπράττει γενοκτονία και τα πραγματικά περιστατικά έχουν μόνο σημασία όσο αυτά μπορούν να υποστηρίξουν το αρχικώς τεθειμένο ζητούμενο· όταν η αντικειμενική πραγματικότητα δεν συμβαδίζει με το αφήγημα αυτό, τότε πρέπει αναγκαίως να κηρυχθεί είτε αδιάφορο στην κρίση της Επιτροπής, είτε χειρότερα στοιχείο προπαγάνδας που επικαλείται το Ισραήλ ώστε να διασκεδάσει την κοινή γνώμη.

Πρόκειται για μια μετά-αλήθεια (“post-truth”), μια αντίληψη της αλήθειας όπου τα πραγματικά περιστατικά διαδραματίζουν μικρή σημασία. Η Έκθεση της Επιτροπής επιλέγει να μην διακρίνει ανάμεσα σε απώλειες άμαχου πληθυσμού και μαχητών της Χαμάς υιοθετώντας αφιltrάριστα τα δεδομένα που προσφέρει το ελεγχόμενο (από τη Χαμάς) Υπουργείο Υγείας της Γάζας αγνοώντας την ίδια στιγμή αριθμούς προερχόμενους από τον Ισραηλινό στρατό.

Η αναπόφευκτη ανθρωπιστική κρίση, η μετακίνηση άμαχου πληθυσμού εντός της Λωρίδας, η εκτεταμένη καταστροφή υποδομών, οι τραυματίες και οι τραγικές απώλειες αθώων παρουσιάζονται ως έκφραση και συγκεκριμένη στόχευση του Ισραήλ στο πλαίσιο του γενοκτονικού του σχεδίου, παρά αυτό που πράγματι είναι: οι τραγικές συνέπειες ενός πολέμου που διαδραματίζεται σε αστικό περιβάλλον και που η μεγιστοποίηση των θυμάτων εξυπηρετεί μόνο εκείνο το στρατόπεδο που επιχειρεί να επωφεληθεί από τη συγκινησιακή δραματοποίηση του ανθρώπινου πόνου.

Σε αυτό ακριβώς το πλαίσιο νοσηματοδοτείται η στρατηγική χρήση των αμάχων από τη Χαμάς ως εργαλείο πολέμου. Απουσιάζει από την Έκθεση της Επιτροπής το ζήτημα της τακτικής ενσωμάτωσης της μαχητικής υποδομής της Χαμάς στον αστικό ιστό της Γάζας. Η Χαμάς, πλήρως ενήμερη για τα διεθνή όρια που δεσμεύουν το Ισραήλ, τοποθετεί σκόπιμα τις κύριες στρατιωτικές δομές, τους εκτοξευτήρες όπλων και τα σημεία διοίκησης, σε κτίρια όπου διαμένουν άμαχοι - νοσοκομεία, σχολεία, κατοικίες. Επίσημες παραδοχές αξιωματούχων της οργάνωσης αλλά και ανεξάρτητες έρευνες αποκαλύπτουν ότι ενώ υπάρχει εκτεταμένο σύστημα υπόγειων τούνελ για προστασία των μαχητών, η χρήση αυτών των χώρων παραμένει απαγορευμένη για τον άμαχο πληθυσμό, ο οποίος εκτίθεται σκόπιμα σε κίνδυνο με στόχο την αύξηση των απωλειών και την αντίστοιχη πίεση προς το Ισραήλ.

Η συστηματική αυτή στρατηγική συνδέεται άμεσα με τα υψηλά ποσοστά θυμάτων. Οι απώλειες αμάχων στη Γάζα δεν εμφανίζονται μόνο ως αποτέλεσμα της γεωγραφίας ή της μεθόδου του πολέμου, αλλά ως προϊόν μιας συνειδητής πολιτικής της ηγεσίας της Χαμάς να εργαλειοποιεί το ανθρώπινο κόστος, ώστε να επιτύχει στρατηγικά και διπλωματικά οφέλη. Η ατιμωρησία που απολαμβάνει η Χαμάς ως μη κρατικός φορέας και οι χαμηλότερες απαιτήσεις διεθνούς λογοδοσίας επιτρέπουν την εμμονή σε αυτές τις πρακτικές, γνωρίζοντας ότι στο τέλος η διεθνής προσοχή και κατακραυγή θα επικεντρωθεί σχεδόν αποκλειστικά στο Ισραήλ.

Η αναγνώριση αυτής της πραγματικότητας δεν μειώνει την ανθρωπιστική κρίση - αποτελεί, όμως, κρίσιμο στοιχείο για την

αντίληψη ότι ο μεγάλος αριθμός θυμάτων στη Γάζα δεν αποδεικνύει εκ προθέσεως πολιτική εξόντωσης από μέρους του Ισραήλ. Αντίθετα, συνάδει με το μοντέλο ασύμμετρης σύγκρουσης και εστιασμένης πολιτικής της Χαμάς να μετατρέπει τον άμαχο πληθυσμό σε πολιτικό εργαλείο στο πλαίσιο της στρατηγικής της. Η σύγκρουση στη Γάζα χαρακτηρίζεται από την ασυμμετρία της - μία δυναμική όπου ένα δημοκρατικό κράτος αντιμετωπίζει μία καλά οπλισμένη τρομοκρατική οργάνωση, υπό ριζικά διαφορετικούς κανόνες, κίνητρα και διεθνείς πιέσεις. Το Ισραήλ καλείται να προστατέψει τους πολίτες του λαμβάνοντας συνεχή μέριμνα για τη μείωση των απωλειών αμάχων, ενώ η Χαμάς συνειδητά θολώνει τη διάκριση μεταξύ μαχητών και αμάχων, αξιοποιώντας τη διεθνοποίηση των παλαιστινιακών απωλειών ως προπαγανδιστικό και διπλωματικό μέσο. Η τακτική αυτή - ομηρεία, προπαγανδιστικός πόλεμος, ενσωμάτωση μαχητών σε αστικές περιοχές - είναι κεντρική στρατηγική της Χαμάς αλλά επιβαρύνει δυσανάλογα την Ισραηλινή αυτοάμυνα με δυσκολίες και διλήμματα, καθώς κάθε προσπάθεια εξουδετέρωσης απειλών φέρει τον κίνδυνο ακούσιων απωλειών αμάχων.

Σε αυτό το πλαίσιο, οι όροι «ασυμμετρία» ή «υπεροχή» πρέπει να εξετάζονται με κριτική σκέψη ως προς το πραγματικό βάρος και το διακύβευμα της αυτοάμυνας, αποφεύγοντας την απλοποίηση που συσκοτίζει τη φύση του πολέμου και το σύνολο των κινήτρων.

II. Υποκειμενική Υπόσταση του Εγκλήματος της Γενοκτονίας

Συνάμα, έννοιες όπως «γενοκτονία» και «διεθνές δίκαιο» χρησιμοποιούνται συχνά ως εργαλεία επιχειρηματολογίας, περιπλέκοντας περαιτέρω την ερμηνεία της σύγκρουσης στη Γάζα. Η έμφαση στην ασυμμετρία των απωλειών, αν και κατανοητή, δεν επαρκεί ως μοναδική βάση για την απόδοση εγκληματικού δόλου. Η αναγωγή της πολυδιάστατης πραγματικότητας σε αριθμητικούς δείκτες θανάτων υποτιμά τόσο το διεθνές δίκαιο όσο και τις ουσιαστικές απειλές που αντιμετωπίζει το Ισραήλ.

Το Ισραήλ επιχειρεί υπό καθεστώς διαρκούς απειλής: αδιάκριτες ρουκέτες πλήττουν αστικά κέντρα, ηγέτες της Χαμάς εκφράζουν ρητά εξοντωτικές προθέσεις, και ο φόβος του αφανισμού παραμένει βαθιά ριζωμένος στην Ισραηλινή κοινωνία. Τα αποτελεσματικά αμυντικά συστήματα (βλ. Iron Dome) έχουν περιορίσει τον αριθμό των θανάτων, χωρίς ωστόσο να μειώσουν τη βαρύτητα ή την πραγματικότητα της απειλής.

Συνεπώς, τα γεγονότα στη Γάζα απαιτούν ενσυναίσθηση και ακριβή εκτίμηση. Ωστόσο, η ύπαρξη ασύμμετρων απωλειών δεν αρκεί για την τεκμηρίωση γενοκτονικού δόλου. Γενοκτονικός δόλος θεμελιώνεται μόνο όταν δεν εξάγεται κανένα άλλο λογικό συμπέρασμα που να εξηγεί τις ανωτέρω πράξεις της ορισμένης ομάδας. Πρόκειται για πολύ συγκεκριμένο και αυστηρό κριτήριο που αποδεικνύεται *ad hoc* και όχι αόριστα. Η απόδειξη εκτεταμένων απωλειών αμάχων, εκτεταμένων καταστροφών ή εμπρηχικής ρητορικής δεν επαρκεί· αυτό που απαιτείται είναι απόδειξη ότι οι θάνατοι και τα δεινά ήταν αποτέλεσμα μιας εκ προθέσεως πολιτικής εξόντωσης ενός λαού. Η θεμελίωση αυτού του είδους δόλου είναι ίσως το δυσκολότερο αποδείξιμο στοιχείο στο διεθνές δίκαιο.

Ενδεικτικό της επιλεκτικής παρουσίασης των γεγονότων αναφορικά με τη συνδρομή του εσωτερικού στοιχείου του δόλου είναι ότι στην έκταση της έκθεσης δεν αναγνωρίζεται ούτε μια φορά ο ρόλος της Χαμάς στον τεκταινόμενο πόλεμο. Δεν αναγνωρίζεται ούτε μια φορά ο πόλεμος που μαίνεται ανάμεσα στις χερσαίες δυνάμεις του στρατού του Ισραήλ και στους τρομοκράτες της Χαμάς από τις 27 Οκτωβρίου 2023 οπότε και ξεκίνησε η χερσαία επιχείρηση, πόλεμος που μαίνεται σε μεγάλο βαθμό στο σύστημα τούνελ που διατρέχει περισσότερα από 500 χιλιόμετρα και που συγκεκριμένα έχει κατασκευαστεί με πολεμικό σκοπό, ούτε αναγνωρίζεται ότι ακόμη ο στρατός του Ισραήλ χάνει εφόδρους στις ένοπλες συγκρούσεις μετρώντας πλέον των 450 απωλειών μέχρι σήμερα. Αυτοί οι αριθμοί δεν είναι ενδεικτικοί «γενοκτονικού δόλου».

Ιδίως λαμβάνοντας υπόψη την στρατιωτική υπεροχή που η ίδια η Επιτροπή του ΟΗΕ αναγνωρίζει πως διαθέτει το Ισραήλ και που σύμφωνα με πολλούς θα μπορούσε να ισοπεδώσει την Γάζα μόνο και μόνο με εναέρια μέσα χωρίς να ρισκάρει την απώλεια εφέδρων σε ένα κατά τεκμήριο εχθρικό περιβάλλον, η κατάφαση του στοιχείου του δόλου είναι ακόμα πιο δύσκολο να θεμελιωθεί.

Ένας πόλεμος που κοστίζει σε εβδομαδιαία βάση ανθρώπινες ζωές στον εικονιζόμενο ως επιτιθέμενο όσο μάχεται εις βάρος εκείνων που υπόσχονται να επαναλάβουν την 7η Οκτωβρίου «ξανά και ξανά μέχρι το Ισραήλ να εξοντωθεί» δεν αποδεικνύει «γενοκτονικό δόλο». Ένας πόλεμος εις βάρος εκείνης της οργάνωσης που από το Μαύρο Σάββατο της 7ης Οκτωβρίου έχει εξαπολύσει περισσότερες από 13,000 ρουκέτες, αδιάκριτα, προς τα μεγάλα αστικά κέντρα και χωρίς καμία άλλη πρόθεση παρά να εξαναγκάσει το Ισραήλ σε αντίδραση δεν αποδεικνύει «γενοκτονικό δόλο».

Οι αλληπάλληλες εξαγγελίες και προτάσεις από μέρους του Ισραήλ για την πλήρη παράδοση της Χαμάς και την επιστροφή των 48 ομήρων με ανταλλαγή την άμεση κατάπαυση πυρός και πλήρη απόσυρση των στρατευμάτων προκειμένου να ξεκινήσει η διαδικασία της ανοικοδόμησης και δημιουργίας ενός βιώσιμου περιβάλλοντος για τον Παλαιστινιακό λαό δεν αποδεικνύει «γενοκτονικό δόλο». Οι πλείστες δηλώσεις του πρωθυπουργού Νετανιάχου και άλλων μελών της πολιτικής ηγεσίας αναφορικά με την έλλειψη πρόθεσης του Ισραήλ να αναλάβει τον στρατιωτικό και πολιτικό έλεγχο της Γάζας στην επαύριο του πολέμου - δηλώσεις οι οποίες βολικά αποσιωπώνται στην Έκθεση της Επιτροπής του ΟΗΕ, καθώς έρχονται σε σύγκρουση με το προβαλλόμενο αφήγημα περί ολικού αφανισμού του Παλαιστινιακού λαού και εποικισμού του εδάφους - δεν αποδεικνύουν «γενοκτονικό δόλο».

Εξίσου, η επιλεκτική παράθεση δηλώσεων Ισραηλινών αξιωματούχων, συχνά εκτός συμφραζομένων, αποκομμένες από την πραγματική πρόθεση ή τα πραγματικά περιστατικά, και ενίοτε αμέσως διορθωμένες ή διευκρινισμένες, ενισχύει την εντύπωση ότι η Έκθεση δεν επιδιώκει μια αντικειμενική και εμπεριστατωμένη ανάλυση. Επί παραδείγματι, μια από τις βασικές δηλώσεις στην οποία βασίζεται η Επιτροπή για να αποδώσει δόλο για γενοκτονία στον πρωθυπουργό Νετανιάχου είναι η εξής: «Όλα τα μέλη στα οποία η Χαμάς δραστηριοποιείται, κρύβεται και δρα σε αυτή η διεφθαρμένη πόλη θα τα κάνουμε ερείπια. Λέω στους κατοίκους της Γάζας: φύγετε τώρα γιατί θα δράσουμε με σφοδρότητα παντού.» Η ίδια η Έκθεση αναγνωρίζει ότι η δήλωση αναφέρεται σε τοποθεσίες της Χαμάς, ωστόσο ισχυρίζεται ότι η φράση «διεφθαρμένη πόλη» με κάποιον τρόπο υποδηλώνει ότι ολόκληρος ο πληθυσμός της Γάζας προορίζεται για εξόντωση από τον Ισραηλινό στρατό ως εθνική πολιτική.

Επιπλέον, υποστηρίζει η Επιτροπή ότι επειδή ο Νετανιάχου δεν διέκρινε ρητά μεταξύ μαχητών και αμάχων όταν αναφερόταν στους «κατοίκους», ο όρος πρέπει να ερμηνευθεί ως περιλαμβάνων όλους τους Παλαιστίνιους. Μια τέτοια δήλωση που ξεκάθαρα και αδιαμφισβήτητα ζητά από τον άμαχο πληθυσμό να απομακρυνθεί ώστε να προστατευθεί δεν μπορεί να νοηθεί ότι πληροί το πολύ αυστηρό κριτήριο του συγκεκριμένου δόλου που απαιτεί το έγκλημα της γενοκτονίας.

Όσο η Επιτροπή επιλέγει εκείνες τις αποσπασματικές δηλώσεις που δόθηκαν συνηγορούν υπέρ της συνδρομής συγκεκριμένου δόλου για γενοκτονία, τόσο στρατηγικά αποσιωπά εκείνες τις δηλώσεις που αποδεικνύουν αντιδιαμετρική πρόθεση. Σε συνέντευξη του την 15η Οκτωβρίου 2023, ο Πρόεδρος Χέρτσογκ απαντά σχετικά με την υποχρέωση του Ισραήλ να προστατεύει τον άμαχο πληθυσμό στη Γάζα: «Δεν είμαστε ποτέ, ποτέ αδιάφοροι για τον πόνο των Παλαιστινίων γειτόνων μας και πάντα προσπαθούμε να ενεργούμε σύμφωνα με τις βασικές αρχές του διεθνούς δικαίου.

Προσπαθούμε να απομακρύνουμε αυτούς τους πολίτες από τη ζώνη του πολέμου, ώστε να μπορέσουμε να εισέλθουμε και να ξεριζώσουμε αυτήν την τρομοκρατική υποδομή». Μια αντικειμενική επιτροπή εμπειρογνομόνων που έχει συσταθεί προκειμένου να προσεγγίσει την αλήθεια των τεκταινομένων οφείλει να λάβει υπόψη πραγματικά ενδεικτικές δηλώσεις. Η συγκεκριμένη επιτροπή πάσχει από το λογικό σφάλμα λήψης του ζητουμένου οδηγούμενη σε έναν κυκλικό συλλογισμό και ύπουλα χρησιμοποιεί μόνο εκείνα τα στοιχεία που συγκλίνουν προς το βασικό της αφήγημα.

III. Το Πλαίσιο της Κατηγορίας Περί Γενοκτονίας

Η συζήτηση γύρω από την κατηγορία περί γενοκτονίας από το Ισραήλ δεν μπορεί να ειπωθεί αποκλειστικά ως ένα σύγχρονο φαινόμενο αποκομμένο από το ιστορικό και ιδεολογικό του υπόβαθρο. Εδώ και δεκαετίες, συγκεκριμένα αφηγήματα, τόσο σε ακαδημαϊκούς όσο και σε πολιτικούς κύκλους, συγκλίνουν στη χρήση των βαρύτερα φορτισμένων συγκρίσεων: το απαρτχάιντ, η αποικιοκρατία, ακόμα και ο ναζισμός, επιστρατεύονται ως κατηγορίες κατ' αναλογία χωρίς προσήλωση στις πραγματικές ιδιαιτερότητες ή στα θεσπισμένα νομικά κριτήρια που απορρέουν από τους όρους αυτούς.

Χαρακτηριστικό αυτού του φαινομένου είναι η ρητορική «αντιστροφής του Ολοκαυτώματος», όπου η ιστορική εμπειρία των Εβραίων ως θυμάτων εξόντωσης μετατρέπεται σε αφήγημα περί Εβραίων ως θυτών γενοκτονίας. Αυτό το μοτίβο, που εμφανίστηκε στη σοβιετική προπαγάνδα ενισχύεται σήμερα με την αύξηση της πολιτικής πόλωσης. Παράλληλα, ο αντισιωνισμός - η αντιδραση δηλαδή στο κίνημα εβραϊκής αυτοδιάθεσης και αυτοκυριαρχίας του εβραϊκού λαού - προσφέρει γόνιμο έδαφος για την ευκολότερη αποδοχή τέτοιων κατηγοριών, ανεξάρτητα από τα πραγματικά δεδομένα. Στην καρδιά αυτής της τάσης βρίσκεται μια εμμονή με την «εβραϊκή εξαίρεση» στον παγκόσμιο ηθικό λόγο: γιατί το εβραϊκό κράτος συστηματικά συνδέεται με το απόλυτο κακό, ακόμη και σε κύκλους που καταρχήν στηρίζουν δικαιώματα μειονοτήτων και αυτοδιάθεση; Αυτό το πολιτισμικό πλαίσιο διευκολύνει την αβίαστη αποδοχή της κατηγορίας περί γενοκτονίας, ακόμη και όταν απουσιάζει σαφής νομική τεκμηρίωση.

Η κατανόηση των ρευμάτων αυτών είναι κρίσιμη. Τα προβαλλόμενα αφηγήματα διαμορφώνουν τη δημόσια συζήτηση πολύ περισσότερο από ό,τι τα νομικά και πραγματικά δεδομένα κάθε επιμέρους σύγκρουσης. Η αναγνώριση της ιδεολογικής και ιστορικής καταβολής της κατηγορίας περί γενοκτονίας επιτρέπει μια πιο ανθεκτική, ενημερωμένη και ψυχραιμη αντιμετώπιση της κριτικής.

Πρόκειται για την θεωρία ότι η έννοια του Σιωνισμού, η ιδέα δηλαδή της χειραφέτησης του Εβραϊκού λαού και αυθυπαρξίας εντός κρατικών συνόρων, είναι μια ιδέα που σε βάθος χρόνου και συνεπεία συνεχούς βίας μπορεί να καταπολεμηθεί. Όπως οι Αλγερινοί κατάφεραν να αποδιώξουν τους Γάλλους αποικιστές, έτσι και οι Παλαιστίνιοι θα μπορέσουν να υπερνικήσουν τον Σιωνισμό. Η ιδέα αυτή προέρχεται από τον ανθρωπολόγο Πάτρικ Γουλφ ο οποίος έγραψε για το φαινόμενο του εποικισμού και ισχυρίστηκε ότι αναπόδραστη συνέπεια της εγκατάστασης ομάδας εποίκιστών σε ξένη γη, δηλαδή σε γη που δεν έχει καμία σχέση με την ιστορία και την καταβολή της εκάστοτε εθνοτικής ομάδας, είναι η δημιουργία των προϋποθέσεων για την συνολική εξόντωση του ιθαγενούς πληθυσμού που προϋπήρχε.

Η εγκατάσταση, για παράδειγμα, των Ευρωπαίων στην Αμερική, στην Αυστραλία, στη Βόρεια Αφρική και αλλού δεν θα μπορούσε να οδηγήσει παρά στην τέλεση γενοκτονίας εις βάρος του ανά τόπους πληθυσμού. Αντίστοιχα, πανεπιστημιακοί όπως ο Ντιρκ Μόουζες αναγνωρίζουν σήμερα ότι η ίδρυση του Εβραϊκού κράτους το 1948 συνιστά μια τέτοια περίπτωση εποικισμού, καθοδηγούμενη από Ευρωπαίους, ξένους προς την Μέση Ανατολή, που μόνο εξοντώνοντας τον μουσουλμανικό πληθυσμό που προϋπήρχε θα μπορούσε να στεφθεί με επιτυχία. Η παραδοχή αυτή όχι μόνο αγνοεί την αδιάλειπτη παρουσία των Εβραίων με το έδαφος του κράτους του Ισραήλ, την πραγματική σύνδεση του εβραϊκού λαού με την γη του ιστορικού Ισραήλ, αλλά και διαστρέφει τα δεδομένα της σύγχρονης πραγματικότητας. Παρουσιάζει την πραγματικότητα υπό μια μανιχαϊστική οπτική γωνία: η επιβίωση και μακροήμερευση του εβραϊκού λαού θα μπορέσει να επέλθει μόνο εις βάρος του Παλαιστινιακού λαού. Η οπτική αυτή απορρίπτεται από την ίδια την ίδρυση ενός εβραϊκού κράτους συστατικά δημοκρατικού που επιλέγει συστηματικά τις παραχωρήσεις με αντάλλαγμα την ειρήνη.

Και εδώ συνοψίζεται ένα θεμελιώδες παράδοξο: το γεγονός ότι η de facto πολιτική και στρατιωτική ηγεσία του λαού που ισχυρίζεται ότι υφίσταται γενοκτονία μπορεί να παύσει αυτή την εικαζόμενη γενοκτονία συμμορφούμενη με τον όρο απόσυρσης από την εξουσία και επιστροφής των ομήρων, ωστόσο σθεναρά αρνείται, αποτελεί μια νομική πρωτοτυπία. Το νομικό προηγούμενο περιλαμβάνει μεταξύ άλλων το Νταρφούρ, τη Σρεμπρένικα, τη Ρουάντα, την Καμπότζη, το Ολοκαύτωμα των Ναζί: σε καμία από αυτές τις περιπτώσεις δεν συνέτρεχε τέτοιος «όρος».

IV. Συμπεράσματα

Η κατηγορία της γενοκτονίας δεν αποτελεί απλώς ένα νομικό ερώτημα, αλλά μετατρέπεται σε ηθικό και πολιτισμικό φορτίο που βαρύνει τον δημόσιο διάλογο για τη Γάζα. Η πολιτικά εντεταλμένη χρήση του όρου χωρίς τεκμηριωμένη απόδειξη όχι μόνο υποβαθμίζει την βαρύτητα των πραγματικών ιστορικών γενοκτονιών, αλλά διευρύνει ακόμη περισσότερο το χάσμα κατανόησης και δυσχεραίνει τις προοπτικές για ουσιαστικό διάλογο και ειρηνική συνύπαρξη. Ο καταλογισμός για την τέλεση του «εγκλήματος των εγκλημάτων» δεν μπορεί παρά να προκαλεί ορισμένη συναισθηματική αντίδραση.

Η παρούσα ανάλυση, σε αντίθεση με το πόρισμα της Επιτροπής, υπογραμμίζει την ανάγκη ιστορικής και νομικής ακρίβειας,

της προσεκτικής διάκρισης ανάμεσα στις οδυνηρές συνέπειες ενός πολέμου και στη σαφή πρόθεση εξόντωσης ενός λαού. Η ουσία του ζητήματος δεν εξαντλείται στις διατυπώσεις ή τα νομικά επιχειρήματα, αλλά αφορά τη συνεχή, δύσκολη διαδικασία διάκρισης της αλήθειας μέσα σε ένα πεδίο παραπληροφόρησης, συναισθηματικής φόρτισης και προκατάληψης.

Σε αυτό το πλαίσιο, η εμμονή στη σοβαρότητα της απόδοσης του όρου «γενοκτονία», η ανοιχτή και ειλικρινής αντιπαράθεση με τα πραγματικά γεγονότα και η υπεράσπιση της πειθαρχίας του διεθνούς δικαίου παραμένουν όχι μόνο ζητήματα αρχής, αλλά πράξη σεβασμού προς τα ίδια τα θύματα και προϋπόθεση για τη διατήρηση της ηθικής ακεραιότητας της διεθνούς κοινότητας.

****Η Στέφανι Ναχμία εργάζεται ως δικηγόρος στο Λονδίνο. Ο Σαμ Ναμίας εργάζεται ως δικηγόρος στις Βρυξέλλες.***

****Το άρθρο δημοσιεύτηκε στο περιοδικό Αλεφ, τεύχος 98 και το αναδημοσιεύουμε με τη άδεια του εκδότη του Βίκτωρα Ελιέζερ***

ΠΗΓΗ: [LIBERAL 9.11.2025](#)